

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ АКСУБАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ ЯҢА КАРМӨТ
АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

КАРАР

№ 17

15 июнь 2015ел

**"Яңа Кармөт авыл жирлеге"
муниципаль берәмлеге
территориясендә хайваннарны тоту
кагыйдәләрен раслау турында**

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, Яңа Кармөт авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территорияләрен санитар тотуны тәэмин итү, жыештыруны оештыру һәм төзекләндерү кагыйдәләренә, Яңа Кармөт авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Уставына таянып, ТР Аксубай районы прокуратурасы протесты үтәлдә

Яңа Кармөт авыл жирлеге Советы карар чыгарды:

1. Әлеге карарга 1 нче кушымта нигезендә Яңа Кармөт авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә хайваннарны тоту кагыйдәләрен расларга.

2. Яңа Кармөт авыл жирлеге муниципаль берәмлеге администрациясенә түбәндәге функцияләренә йөкләргә:

авыл хужалыгы хайваннарын көтү һәм этләренә йөртү өчен территорияләренә билгеләү;

авыл хужалыгы йорт хайваннарын тоту рөхсәт ителгән урамнар исемлеген һәм этләренә дәүләт санитар-эпидемиологик күзәтчелеген гамәлгә ашыручы органнар белән килештерү белән йөртү мәйданчыклары исемлеген билгеләү;

кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча Федераль хезмәт, ветеринария хезмәте һәм дәүләт ветеринария инспекциясе белән үзара хезмәттәшлекне гамәлгә ашыру;

халык һәм хайван хужалары белән мөгърифәтчелек эшчәнлеге алып бару.

3. "Яңа Кармөт авыл жирлеге" муниципаль берәмлеге башлыгына вәкаләтле органы билгеләргә тәкъдим итәргә:

Яңа Кармөт авыл жирлеге " муниципаль берәмлеге территориясендә физик затларда (һәм үз нәсел исәбенә ия булмаган юридик затларда) булган хайваннарны исәпкә алу системасын булдыру

- караучысыз хайваннарны тотуны оештыру;

- хайваннарны тоту кагыйдәләрен үтәүне контрольдә тоту.

4. Әлеге карарның күчermәсен Аксубай районы буенча Эчке эшләр бүлегенә, «Аксубай ветеринария станциясе» структур бүлекчәсенә, Татарстан Республикасы буенча Кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек федераль хезмәтенә Аксубай районындагы территориаль бүлегенә жиберергә.

5. Әлеге карарны Аксубай районының мәгълүмати стендларында һәм рәсми сайтында бастырып чыгарырга

6. Карарның үтәләшен контрольдә тотуны Яңа Кармөт авыл жирлеге башлыгы урынбасарына йөкләргә

7. Әлеге карар аның игълан ителү көненнән үз көченә керә

Яңа Кармөт авыл жирлеге
Башкарма комитет жетекчесе

И. Р. Шакиров

2015 елның 15 июнәдәгә 17 номерлы карарның 1 нче кушымтасы Яңа Кармәт авыл җирлегә муниципаль берәмлек территориясендә хайваннарны тоту кагыйдәләре

1. Бу кагыйдәләр белән көйләнгән мөнәсәбәтләр

1.1. Әлегә кагыйдәләр РФнең 2002 елның 06 октябрәдәгә 131-ФЗ номерлы "Россия Федерациясендә җирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында" гы законына, РФ ветеринария-санитария законнарына, санитария-гигиена нормаларына һәм кагыйдәләренә һәм башка норматив-хокукый актларга ярашлы эшләнгән.

1.2. Әлегә кагыйдәләр «Яңа Кармәт авыл җирлегә» муниципаль берәмлегә территориясендә хайваннарны тотуның бердәм тәртибен билгеләүче норматив акт булып тора, аның максаты-кеше һәм хайваннарның куркынычсыз бергә яшәү шартларын, хайваннарны сатып алу, шулай ук караучысыз хайваннарны тоту, экологик хәлне һәм ветеринария-санитария иминлеген яхшырту, инфекциянең барлыкка килүен һәм таралуын кисәтү һәм мөҗбүри барлык предприятиеләр, берләшмәләр тарафыннан башкару өчен, оештыру-хокукый формаларына һәм милек формаларына карамастан, учреждениеләр һәм оешмалар, шулай ук гражданныр, чит ил юридик затлары һәм гражданныр, гражданныгы булмаган затлар.

1.3. Әлегә Кагыйдәләр белән «Яңа кармәт авыл җирлегә» муниципаль берәмлегенәң җирле үзидарә органныр, хайваннар хужалары, хайваннарны яратучылар җәмгыятьләре һәм клублары, хайваннарны яклау җәмгыятьләре хокуклары һәм бурычлары билгеләнгән.

1.4. Әлегә кагыйдәләр хайваннарны федераль дәрәҗәдә тоту мәсьәләләрен регламентташтыручы норматив-хокукый актлар кабул ителгән очракта гамәлдән чыгарылырга яки яңадан каралырга тиеш.

2. Төп төшенчәләр

Хайваннар барлык төркем авыл хужалыгы хайваннары, шулай ук продуктив булмаган хайваннар, кошлар, тиреле хайваннар, гражданныр һәм юридик затлар тарафыннан тотыла һәм үрчетелә.

Хайван хужасы-милек, аренда яки вакытлыча тоту булган физик яки юридик зат хайван.

Продуктив булмаган хайваннар хайваннар, аларны тоту һәм үстерү әлегә хайваннарның хужалары тарафыннан төрле сәнәгать тармакларының терлекчелек, азык-төлек, авыл хужалыгы, фармацевтика һәм башка продукциясен алу максаты белән бәйлә түгел. Аларга Мөчеләр, Этләр, кимерүчеләр, попугайлар, аквариум балыклары, сөйрәлүчеләр һ. б. керә.

Вәкаләтле орган - «Яңа Кармәт авыл җирлегә» муниципаль берәмлегә администрациясә тарафыннан теркәү (яңадан теркәү), караучысыз хайваннарны тотуны оештыру, эвтаназияләү, әлегә кагыйдәләренәң үтәләшен контрольдә тоту функцияләрен үтәү өчен вәкаләтле булган предприятие, учреждение, оешма.

Хайваннарны тоту һәм үрчетү хайван тормышын, физик һәм психик сәламәтлеген саклау, ветеринария - санитария һәм зоогигиена нормаларын үтәгәндә тулы нәсел алу, шулай ук гражданнырның һәм хайваннар дөнъясы вәкилләренәң җәмәгать тәртибен һәм иминлеген тәэмин итү өчен Хужа кулланган чаралар һәм гамәлләр.

Хайваннарны яклау-җирле үзидарә органныр, юридик затлар һәм гражданныр тарафыннан хайваннарга карата мәрхәмәтсез мөгамәләне булдырмау һәм кисәтү, караучысыз хайваннарның газапларын кисәтү, җиңеләйтү һәм аларның хужаларын эзләү, тоту һәм яңа хужаларга тапшыру өчен күрелә торган чаралар.

Күзөтүсөз хайваннар жәмөгаты урыннарында озата баручы затсыз булган хайваннар, хайван вакытлыча биналар, корылмалар, корылмалар янында бөйлөнөштө булган очрактардан тыш.

Балык тоту-караучысыз хайваннарны тоту чарасы.

Хайванны хәрәкәтсөз калдыру хайванның хәрәкәт функцияләрен вакытлыча (озакка сузылмый) чикләү.

Хайваннар өчен Приют муниципаль яки башка оешмаларда караучысыз хайваннарны урнаштыру һәм тоту өчен махсус җайлаштырылган бина.

Хайваннарны теркөү әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән хайваннар турында мәгълүматларны исәпкә алу, теркөү таныклыгы бирү, идентификацион номер бирү тәртибе һәм шартлары.

Хайваннарны яңадан теркөү әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән элек теркәлгән хайваннарны исәпкә алу тәртибе һәм вакыты.

Теркәлгән хайван әлеге Кагыйдәләр белән билгеләнгән тәртиптә теркәлгән хайван, аның турында мәгълүмат мәгълүмат банкына кертелгән.

Хайванны теркөү таныклыгы билгеләнгән формадагы рәсми документ.

Эвтаназия хайваннарның тормыш эшчәнлеген туктату буенча кирәклектән барлыкка килгән гуманитар акция.

Хайваннарны стерильләштерү (кастрация) хайваннарны үрчетү сәләтеннән мөхрүм итү.

Хайван мөетләрен утильләштерү биологик калдыкларны термик зарарсызландыру һәм яндыру җайланмасында экологик куркынычсыз утильләштерү процессы.

Хайваннар реестры Бу хайваннарны исәпкә алу формасы МО территориясәндә Новокиреметское авыл җирлегә вәкаләтле орган тарафыннан.

Ирекле йөрү территориясә күрсәткөч такталар белән йөрү өчен махсус бүлөп бирелгән урыннар һәм әлеге территориягә хөзмәт күрсөтү (чистарту) белән йөрү өчен көртәлөнгән мөйданчыктар. Бу зонада этләрне бөйләмичә һәм муенсасыз йөртөргә рөхсәт ителә, әгәр эт йөргөндә кешеләрнең һәм хайваннарның тормышы һәм сәләмәтлегә өчен куркыныч тудыра алмаса.

Чикле йөрү территориясә этләрне муенсасыз яки муенсасыз йөртү рөхсәт ителә торган аз кешеле урыннар. Аеруча куркыныч булган этләрне бары тик бау һәм муенса белән генә йөртөргә рөхсәт ителә. Хайван хуҗасы үз хайванының гамәлләре өчен җаваплы.

Тыелган территория эт белән йөрү яки күренү тыелган территория. Бу барлык мөктәпкәчә һәм мөктәп учреждениеләре, балалар уен мөйданчыктары, Бакча-парк сәнгәте һөйкәлләре һәм халыкның башка мөдәни ял итү урыннары. Этләр белән килү азык-төлек кибетләрендә, гомуми файдаланудагы ябык биналарда, спорт һәм мөдәни-күңел ачу чараларында, кинологик чаралардан тыш, тыела.

Социаль зона статусы билгеләнмөгән шөһәрнең калган территориясә (сквер, җөяүлеләр үтүе һ.б.), анда этләрне кыска җөптә һәм муенында гына чыгарырга рөхсәт ителә (бүлмә-декоратив токымлы этләрдән һәм муенында 35 см кадәр нәселсөз кечкенә этләрдән тыш, аларны муенында муенсасыз чыгарырга рөхсәт ителә).

3. Хайваннарны тоту

3.1. Йорт хайваннарын һәм кошларны авыл җирлегә торак пунктлары чикләрендә, моның өчен бүлөп бирелгән урыннарда, әлеге тәртипкә ярашлы рәвештә генә тотарга рөхсәт ителә.

3.2. Авыл хуҗалыгы хайваннары (бөзаулар, бөзаулар, сарыктар, көжәләр, дуңгызлар, атлар, кошлар) махсус хуҗалык корылмаларында гына тотылырга тиеш.

3.3. Хайван хуҗалары үз хокуктарын гамәлгә ашырганда хайваннарны ветеринария-санитария нормаларына туры китереп тоту, терлекләрнең тормышын саклау, физик һәм психик сәләмәтлеген саклау һәм Тулы хокукты нәсел алу өчен кирәкле шартларны тәмин итөргә, хайваннар авыруларын кисәтүне тәмин итүче

хужалык һәм ветеринария чараларын башкарырга, йорт хайваннары хужаларына йөргөндө хайваннарны хайваннарның яшәү продуктларын шунда ук жыештыру, диагностика һәм дөвалау-профилактика чараларын тикшерү һәм үткөрү өчен хайваннарның таләпләре буенча ветеринария өлкәсендә белгечләргә бирергә.

3.4. Барлык диагностик, дөвалау һәм профилактика чаралары, шул исәптән косметик операцияләр һәм стерилизация, РФ "Ветеринария турында"гы Законына ярашлы рөвештә ветеринария эшчәнлегенә белән шөгыльләнү хокукына ия булган кешеләр тарафыннан үткөрелергә тиеш. Хайван көчле авырту кичерә торган операцияне анестезия ярдәмендә башкарырга кирәк.

3.5. Хайваннарны даими яки вакытлыча тоту өчен билгеләнгән биналар үз майданы һәм жиһазлары буенча зоогигиена һәм ветеринария-санитария таләпләренә туры килергә тиеш.

3.6. Торак йортларда тотылган хайваннар саны санитар нормалар белән чикленә.

3.7. Хайваннарны коммуналь фатирларда тоту хайван хужасы булганда башкарыла:

- коммуналь фатирның башка торак биналарын яллаучылар тарафыннан коммуналь фатирда хайваннарны (балык һәм вак декоратив хайваннардан тыш) тотуга алдан язма ризалык алу.

3.8. Хужаларның хайваннар белән кунакханәләрдә вакытлыча булуы өлеге кагыйдәләр, санитар-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләре таләпләрен үтәп, шулай ук кунакханәләрдә билгеләнгән уставлар, кагыйдәләр һәм нигезләмәләр нигезендә рөхсәт ителә.

3.9. Жир кишәрлегенә булган хайван хужасы хайванны (дуңгызлардан тыш) участок чикләрендә хәрәкәт итүне чикләгәндә, хайванны изоляцияләүне тәэмин итүче һәм аның гомуми файдалану территориясенә үтәп керүен кисәтүче, биеклегенә 160 см - дан ким булмаган, ә бал кортлары хужасы 2,0 м-дан ким булмаган койма булганда, иреккә йөрүдә тоту ала этләр аны бәйләргә тиеш. Сакчы хайваннары булуы турында кисәтүче язу булырга тиеш.

3.10. Дуңгыз хужаларына, торак территориясендә дуңгызларның африка чумасы барлыкка килүенә юл куймау максатыннан, ябык биналарда дуңгызларны йөрмичә тотуны тәэмин итү мөмкин.

3.11. Ветеринария учреждениеләренә һәм сәламәтлек саклау органнарына эт, мөчә яки хайван тешләгән барлык очраklar турында шунда ук хәбәр итәргә һәм яқындагы ветеринария учреждениесенә хайваннарны тикшерү өчен китерергә.

3.12. Умарталарны урнаштыру һәм бал кортларын тоту тыела:

йорт яны территорияләрендә, торак йортлар һәм юллар янында урнашкан бакчаларда һәм бакчаларда.

Аерым умарта һәм умарта хужасы кешеләр һәм хайваннар өчен куркынычсызлык чараларын тәэмин итәргә тиеш:

- умарталардан юлларга һәм торак йортларга кадәр ара 30 метрдан да ким булмаска тиеш;

умарталар урнаштырылган территориянең периметры буенча тере койма яки 2 метрдан да ким булмаган биеклектәге койма урнаштырылырга тиеш.

3.13. Йорт хайваннарын (этләрне, терлекләрне, кошларны, бал кортларын) тоту кагыйдәләрен бозган өчен хужалар хокук бозуның төренә карап билгеләнгән күләмдә административ штраф рөвешендә административ җаваплылыкка тартыла. Бер үк вакытта хужасы агачлар, чөчүлекләр, шөһәр территориясен пычрату һ. б. өчен зыянны каплай.

4. Хайваннарны тоту хокукы

4.1. Торак территориясендә хайваннарны суд тарафыннан эшкә сәләтсез дип танылган, психик авырулар белән авыручы, үз гамәлләрен контрольдә тоту алмаган яки хайваннарны, балигы булмаганнарны идарә итә алмаган кешеләр тоту тыела.

4.2. Хужаның милек хокукыннан баш тартуы аның хайванны тоту хокукын һәм бурычларын башка кеше милек хокукын алганчы туктатуга китерми.

4.3. Караучысыз хайваннарны тоткарлаган яки тотуга алган кешеләр хайван хужаларына карата куелган таләпләрне үтөргә тиеш.

5. Эт йөртү һәм ферма хайваннарын көтү муниципаль берәмлек чикләрендә

5.1. Гомуми файдалану урыннарында этләр кыска бөйләмдә һәм муенса киеп йөрөргә тиеш (бүлмә-декоратив токымнардан һәм кечкенә нәселсез этләрдән тыш).

5.2. Юридик һәм физик затлар гомуми файдалану урыннарына керү урынында хайваннар белән йөрүне тыю турында билгеләр урнаштырырга тиеш. Исключение булып хезмәт бурычларын үтәгәндә дәүләт хезмәтләре кулланган юл күрсәтүче этләр һәм этләр тора.

5.3. Этләрне иртәнге сәгать бдан кичке сәгать 22гә кадәр йөртөргә рөхсәт ителә. Башка вакытта этләрне йөрткәндә, аларның хужалары гражданның тынычлыгын һәм тынычлыгын тәэмин итү өчен чаралар күрергә тиеш.

5.4. Авыл хужалыгы хайваннарын (эре һәм вак мөгезле терлек, атлар һәм дуңгызлардан тыш башка төр хайваннарны) көтү махсус билгеләнгән көтү урыннарында яки җаваплы зат күзәтүе астында, авыл хужалыгы хайваннарын көтү өчен «Яңа Кармәт авыл җирлеген» МО администрациясе билгеләнгән территорияләрдә башкарыла.

5.5. Авыл хужалыгы йорт хайваннарының көтүлек урыннарына һәм кирегә бару маршрутлары һәм этләрнең чикләнгән йөрү территорияләре һәм ирекле йөрү өчен мәйданчыклар исемлегенә МО Новокиреметское авыл җирлегенә администрациясе тарафыннан торак пункт территориясендә дәүләт санитар-эпидемиологик күзәтчелегенә гамәлгә ашыручы органнар белән мәҗбүри килешү белән раслана.

5.6. Терлекләргә махсус формалаштырылган төркемнәрдә үрчәтергә кирәк. Төрле көтүләрдән хайваннарны куып чыгару өчен берләштереп булмый, бу еш кына хайваннарның борчылуына һәм сугышуына китерә һәм озата баручы кешеләрнең сәламәтлегенә зыян китерергә мөмкин. Төркемнәр 150 баштан артмаска тиеш.

5.7. Хайваннарны юл буйлап йөрткәндә, аларның хәрәкәте юл хәрәкәте кагыйдәләренә таләпләренә җавап бирергә тиеш.

6. Хайваннарны теркәү, яңадан теркәү һәм исәпкә алу

6.1. Физик һәм юридик затлар милкәндәге хайваннар (үз нәсел хисабын алып баручы нәсел хужалыкларыннан тыш) мәҗбүри теркәлүгә, шулай ук ел саен яңадан теркәлүгә дучар ителә. Физик затлар хайваннарны сатып алганнан соң 30 көн эчендә аларны яшәү урыны буенча Вәкаләтле органда теркәргә, шулай ук ел саен яңадан теркәлүгә тиеш. Продуктив булмаган хайваннар ел саен яңадан теркәлүгә тиеш түгел. Теркәлү вәкаләтле оешма яки Новокиреметский авыл җирлегенә башкарма комитеты тарафыннан вәкаләтле оешма билгеләнгәнчә үткәрелә.

6.2. Теркәлү вакытында хужа һәр хайван төре өчен гамәлдәге законнарда каралган вакцинацияләр һәм диагностик тикшеренүләр турында дәүләт ветеринария хезмәте билгеләре белән билгеләнгән үрнәктәге ветеринария паспортын күрсәтә.

6.3. Хайваннарны теркәү һәм яңадан теркәү:

хайваннарны исәпкә алу;

хайваннар реестрын булдыру, шул исәптән югалган хайваннарны эзләүне оештыру һәм аларны хужаларына кайтару өчен;

- караучысыз хайваннар проблемаларын чишү;

хайваннарны ветеринария һәм санитар күзәтү, хайваннар авыруларын кисәтү буенча чаралар үткөрү.

Теркөлү хайваннарынын берүүсү үчүн берилген бардык районда билгеленген үрнөктөгө номерлы жетон биру, татуировка яки электрон чип салу белән үткөрөлө. Теркөлү вақытында хужа хайванна вакцинациялөу турында белешмө күрсөтө.

6.4. Күрү буенча инвалид хужалар, хайван тоқымына карамастан, этлөрне тотуда йөртүчелөре бар, теркөлү өчен, теркөлү таныклығы һәм хайванга номерлы индивидуаль билге биру өчен жыемнан азат ителөлөр.

Күрү буенча инвалид хужалар, аларда йөртүчө этлөр бар, хайваннарны теркөү өчен алып баручы этне вакцинациялөу турында белешмө һәм күрү буенча инвалид таныклығы күрсөтөлөр.

6.5. Яшөу урыны үзгөргөндө хайван хужасы теркөлүдөн үзенеке булган хайванна алырга һәм яңа яшөу урыны буенча теркөлү үтөргө тиеш. Хайваннарны яңадан теркөгөндө, хужа теркөү таныклығын күрсөтөргө тиеш, анда яңадан теркөү турында билге ясала. Хайваннарны яңадан теркөү элек теркөлгөн хайваннарны исәпкө алу максатыннан үткөрөлө.

6.6. Мәжбүри теркөлөргө (яңадан теркөлөргө) тиешле хайваннар исемлегө:

- эт;

- Мөчөлөр (хужалары телөгө буенча);

- авыл хужалыгы хайваннары;

кеше өчен куркыныч тудырган экзотик хайван төрлөре.

6.7. Теркөү органы барлык төр хайваннарны теркөүне билгеленген теркөү кагыйдөлөрөнө ярашлы рөвештө үткөрө.

6.8. Йорт хайваннарын исәпкө алу Ел саен конкрет хужалык буенча мәгълүматны хужалык китабына кертеп башкарыла.

7. Хайванна теркөү таныклығы

7.1. Хайванна теркөү таныклығы теркөлгөн хайваннарны исәпкө алу мәгълүматлары нигезендө бирелө.

7.2. Хайванна теркөлү таныклығында түбөндөгө мәгълүматлар булырга тиеш:

- теркөлү таныклығы номеры, хайван номеры яки электрон чип коды.

хайванна теркөлү таныклығы бирелгөн көн.

хайванна кушаматы, төрө, тоқымы, жөнөсө.

- хайванна тышкы кыяфәтөнөң кыскача тасвирламасы (төс, биеклек, якынча авырлык);

- хайван прививкалары турында мәгълүмат;

хайван хужасының фамилиясе, исемө һәм әтисенөң исемө, яшөу урыны.

7.3. Теркөлү таныклығы югалган очракта, хайван хужасы бу хакта яшөу урыны буенча хайваннарны теркөү органнарына хәбәр итөргө тиеш. Хайван хужасының гаризасы нигезендө хайваннарны теркөү органы хайваннарны теркөү таныклығын кабат бирөргө тиеш. Бу хакта хайваннарны теркөү Китабында билге куела.

8. Хайванна номерлы индивидуаль билгесе

Хайванна индивидуаль номерында хайванна идентификацион номеры булырга тиеш. Хайванна номер билгесе югалган очракта, хужа бу хакта хайванна теркөгөн органга хәбәр итөргө тиеш. Хайван хужасының гаризасы нигезендө теркөлү органы кабат номерлы билге бирөргө тиеш.

9. Хайваннар реестры

9.1. Хайваннар реестры вөкалөтле орган тарафыннан алып барыла һәм анда барлык теркөлгөн хайваннар, яңадан теркөү, караучысыз һәм югалган хайваннарны тоту буенча чаралар турында мәгълүмат бар.

9.2. Милиция органнары, теркөү үткөрүчө һәм мондый тоткарлау турында мәгълүмат алган органнар, шулай ук югалган һәм урланган хайваннар хужалары 3 көн эчендө теркөү органнарына мәгълүматны хайваннарның Бердәм реестрына

кертү өчен хәбәр жиберергә тиеш. Эчке эшләр, жирле үзидарә, сәламәтлек саклау органнары шунда ук хайваннарның Бердәм реестрына аның үлеми нәтижәсендә бердәнбер хужасын югалткан хайваннар турында мәгълүмат жибереләр.

9.3. Реестрда 7.2 пункттында күрсәтелгән мәгълүматлар булырга тиеш. чын кагыйдәләр.

10. Куркыныч чыганагы булган хайваннарны сатып алу һәм тоту тәртибе

10.1. Куркыныч чыганагы булган хайваннарга ерткыч һәм агулы бөжәкләр һәм сөйрәлүчеләр, барлык төр ерткыч имезүчеләр, сугыш токимлы этләр һәм тирә-юньдәгеләр өчен аеруча куркыныч булган этләр, башка аеруча агрессив хайваннар керә.

10.2. Куркыныч чыганагы булган хайваннарны алу, тирә-юньдәге кешеләрнең һәм хайваннарның тормышы һәм сәламәтлеге өчен куркынычсызлык тәэмин итү шартларында, мондый хайваннарны тоту һәм тоту буенча эш тәҗрибәсе һәм күнекмәләре булган кешеләр тарафыннан гына рәхсәт ителә.

10.3. Аеруча куркыныч булган этләргә түбәндәгеләр керә:

- бультерьер;

пит-бультерьер;

Америка стаффордшир терьеры;

- Стаффордшир бультерьеры;

фила бразильеро;

Аргентина эте;

бордос эте;

бандог;

мастино неополитано;

мастин эспаньол;

Инглиз мастиффы;

Пиреней мастифы;

Испан мастифы;

Тибет мастифы;

Бульмастиф;

тоза ину;

Кавказ көтүчесе;

Урта Азия көтүчесе;

Көнъяк рус көтүчесе;

ротвейлер;

Америка бульдогы;

һәм шулай ук куркынычлары буенча бу токимнар һәм аларның катнашмалары белән чагыштырырлык этләр.

10.4. Аеруча куркыныч булган этләргә сатып алу өчен, булачак хужа этне тоту өчен рәхсәт алырга тиеш.

Эгәр дә этне тотканда кешеләрнең һәм хайваннарның тормышына һәм сәламәтлегенә куркыныч янамый икән, рәхсәт бирелә. Селекционерда булган 12 атнага кадәрге көчкеләргә рәхсәт кирәк түгел.

10.5. Рәхсәт түбәндәге документларны тапшырганда вәкаләтле орган тарафыннан бирелә:

булачак хужадан гариза;

- медицина учреждениесеннән белешмә, булачак хужа нарколог һәм психиатрда исәптә тормый;

гаилә составы һәм биләген торак бинаның майданы турында белешмә.

10.6. Югарыда санап үтелгән токимнарны жәмәгать урынында эт белән булганда, хайван хужасы үзе белән рәхсәт алырга һәм аны хакимият вәкиленең беренче таләбе буенча күрсәтергә тиеш. Рәхсәт 12 айга бирелә һәм этне яңадан теркәү вакытында озайтыла. Теркәлү һәм яңадан теркәлү тәртибе Гомуни.

11.1. Барлык хайван хужалары хайваннарның һәр төре өчен ветеринария законнары белән каралган профилактик чаралар үткөрү өчен үз хайваннарын ветеринария белгечләренә бирергә тиеш.

11.2. Барлык этләр дә, токымнарына карамастан, 60 көннән башлап, дәүләт ветеринария учреждениеләрендә яки вакцинация лицензиясе булган ветеринария белгечләрендә котыру авыруына каршы мәжбүри рәвештә прививка ясатырга тиеш.

12. Хайваннар мәетләрен утильләштерү

12.1. Хайван хужасы шунда ук дәүләт ветеринария учреждениеләренә хайванның кинәт үлүе турында мәгълүмат житкерергә, шулай ук үлгән хайваннарның мәетләрен ташларга тел кыйгизска тиеш. Хайван үлсә, хужа теркәү таныклыгын, үлгән хайванның номерлы жетонын хайваннар реестрын алып баручы теркәү органына, ветеринария белгече тарафыннан бирелгән хайванның үлеме турында нәтижә һәм мәетне утильләштерү турында белешмә күрсәтеп тапшырырга тиеш.

12.2. Хайваннарны жирләү барлык кирәкле кагыйдәләргә үтәп, махсус билгеләнгән урыннарда (терлекләр каберлекләрендә) үткөрелә.

13. Караучысыз хайваннарны тоту һәм хәрәкәтсез калдыру

13.1. Караучысыз хайваннарны тоту һәм хәрәкәтсез калдыруны хайваннарны тоту һәм хәрәкәтсез калдыру өчен рөхсәт алган оешмалар башкара. Бары тик караучысыз хайваннар гына тотыла. Караучысыз хайваннарны балалар алдында тоту тыела.

13.2. Хайваннар белән барлык манипуляцияләр хайваннарда физик авырту, кешеләрдә газалар һәм жан газалары китерми торган кешелекле ысуллар белән башкарылырга тиеш. Урамда йөзсез булган хайваннар тотылырга тиеш. Идентификацион номеры булган хайваннар (жетон, татуировка, электрон чип) хайванны тоту һәм тоту белән бәйлә барлык чыгымнарны компенсацияләп, хужаларына кайтарылырга тиеш. Хайваннар, әгәр хужалары билгеләнмәгән булса, приютка тапшырылырга тиеш.

13.3. Хайванның номерлы индивидуаль билгесе булган тотылган яки китерелгән караучысыз хайваннар турында мәгълүмат ачык һәм ачык. Һәркөмнең югалган яки югалган хайван турында кирәкле мәгълүмат алу өчен мөрәжәгать итәргә хокукы бар.

14. Хайваннарны жәмәгать транспортында йөртү

14.1. Хайваннарны ташу транспорт оешмасы кагыйдәләренә ярашлы рәвештә башкарыла. Жәмәгать транспортында этләргә йөртү транспорт чарасының арткы майданчыгында рөхсәт ителә:

көрү урынында тыю билгесе булмаганда;

- номер индивидуаль билгесе, вакытында котыру авыруына каршы вакцинация үткөрелгән, эмма ташуга 30 көн кала теркәлү таныклыгы булганда;

14.2. Асыл хужалыгы хайваннарын транспортлау бу максатлар өчен махсус жиһазландырылган транспортта башкарылырга тиеш.

15. Хайваннар сату

15.1. Хайваннарны сату ветеринария-санитария һәм зоогигиена нормаларына һәм таләпләренә җавап бирүче урыннарда башкарылырга тиеш.

15.2. Хайваннар белән сәүдә итү зоомагазиннарда, питомникларда, жәмгыятьләр (хайваннарны яратучылар клублары) аша, шулай ук Мо администрациясе тарафыннан хайваннар белән сәүдә итү өчен бүлгеп бирелгән урыннарда рөхсәт ителә. Продуктив хайваннарны сату шәхси рәвештә башкарыла.

15.3. Сатуға клиник яктан сәламәт хайваннар ғына рәхсәт ителә. Авыру һәм авыруда шикләнгән хайваннар ветеринария хастаханәсенә җибәрелә.

15.4. Базарларда һәм зоомагазиннарда хайваннарның барлык төрләрен сату рәхсәт ителә, һәр хайван төре өчен ветеринария-санитария нормаларына һәм таләпләренә туры килгән шартлар булганда. Сатучы тире-юньдәге кешеләрнең һәм хайваннарның иминлеген һәм сатыла торган хайванның саклануын тәмин итергә тиеш.

15.5. Клублар аша, питомникларда хайваннарны нәселле үрчетүгә лицензия (рәхсәт) булганда клуб (питомник) белгечлегә буенча хайваннар сатыла ала, үрчетүчеләр саткан клуб үрчетү песиләре (40 көннән дә соңга калмыйча) клуб коды һәм цифрлы номеры белән яхшы укыла торган тамгага ия булырга тиеш, карта номеры, фамилиялә һәм адресы, күрсәтелгән пәси картасы белән рәсмиләштерелгән заводчик, ләкиннәң гуган көнә, аның эти-әнисе турында мәғлүмат, мөһер һәм клуб җитәкчесе имзасы белән расланган.

15.6. Шәхси реклама буенча сатылган хайваннар клиник тикшерү өчен ветеринария белгеченә күрсәтелергә тиеш.

16. Эвтаназия

16.1. Эвтаназия, ягъни хайванның яшәү әшчәкләген туктату, ветеринария күрсәтмәләре буенча дөвалап булмый торган авыру булганда, тәзәтеп булмый торган газапларны туктату яки кешеләргә йоктыру куркынычын булдырмау өчен рәхсәт ителә.

16.2. Эвтаназия ветеринария белгече тарафыннан имзаланган нәтижә булганда ғына һәм үлем алдыннан газапларны булдырмаучы гуманлы ысуллар белән тәзә рәхсәт ителә. Эвтаназия белән сатылган бу төр әшчәкләккә рәхсәт алган ветеринария белгеченә рәхсәт ителә.

17. Хайваннар хужаларының хокуклары һәм бурычлары

17.1. Хайван хужалары хокуклы:

хайваннарны сатып алу һәм читләштерү (сатып алу-сату, бүләк итү, алмашу, аренда һ. б.);

аларга караган хайваннарны стерильләштерү (кастрацияләү), косметик операцияләргә дучар итү;

хайваннарны саклау муниципаль һәм ижтимагый оешмаларда, хайваннар хужалары җәмгыятьләрендә (клубларында), ветеринария учреждениеләрендә, массакүләм мәғлүмат чараларында хайваннарны тоту һәм үрчетү тәртибе турында кирәкле мәғлүмат алу;

тире-юньдәгеләрдән хайваннарга карата кешеләккә мөнәсәбәтне таләп итү, хайваннарның хокукларын яклау;

хайваннар хужалары җәмгыятьләренә (клубларына) керергә һәм оештырырга.

17.2. Хайван хужалары бурычлы:

хайванны теркәргә һәм хайван үлсә, исәптән төшерергә;

- әлеге кагыйдәләргә үтәү һәм үтәү;

- кешеләккә мөгамәлә итү һәм хайваннарга мөнәсәбәт;

башка кешеләрнең хокукларын һәм ирекләрен хөрмәт итү, аларның хайваннар тәэсиреннән иминлеген тәмин итү;

- тире-юньдәгеләр өчен (торак районнарда 22.00 дән 6.00 гә кадәр) тынычлык һәм тынычлык тәмин итү;

санитар-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләрен үтәргә, әтләр һәм мөчеләренә хатыру авыруына каршы вакцинацияне вакытында үткәргә, хайваннарны тоту үзгәрешләре дөвәләткә дезинфекция һәм башка дезинфекция эшләрен вакытында башкарырга;

хайваннар реестрын булдыру һәм алып бару өчен теркәү органына хайваннар хужасы буларак үзе турында мәғлүмат (мәғлүмат) тапшыру мөҗбүри;

уақытының кешем, астам итү өңрәсләры турында ветеринария күзәтчеләгә органнарына йәрдәм итәргә. Кешеләрне тешләгән этләр котыру авыруын булдырмас өчен яки әйдә ветеринария хезмәте тарафыннан 10 көн дәвамында тотылырга тиеш;

- юл аша үткәндә һәм магистральләр янында хайванның хәрәкәтен чикләргә(кыска арбага алырга);

хайваннарны махсус билгеләнгән урыннардан читтә йөрткәндә территориянең чисталыгын тәмин итү, гомуми файдалану урыннарындагы пычрануны кичекмәстән бетерү;

- дәүләт санитар-эпидемиологик һәм ветеринария күзәтчеләгә органнары вазыйфаи затларының нәтижәләрен, карарларын, боерыкларын һәм күрсәтмәләрен үтәргә;

- хайван экскрементларын ирекле йөрү рөхсәт ителмәгән урыннарда жыештырырга;

- авыл хужалыгы хайваннарын хайваннарны көтү өчен билгеләнгән урыннарға һәм кирегә билгеләнгән маршрутлар буенча озата баруны тәмин итәргә.

17.3. Хайван хужаларына тыела:

санитар нормаларга каршы йорт хайваннарын (балык һәм вак декоратив хайваннардан тыш) тоту;

торак пункт чигендә көтүлек тоту һәм гамәлгә ашыру;

- хайваннарны гомуми файдалану урыннарында караусыз калдыру,

авыл хужалыгы хайваннарын көтү урыннарында (аларны бәйләмичә көтү очрагында), көтү урынына барганда һәм кирегә, шулай ук торак төзелеш территорияләрендә караусыз калдырырга;

этләрне кешеләргә һәм башка хайваннарға агулау, этләр сугышы үткөрү;

- хайван тиресен һәм итен куллану өчен этләр һәм мөчеләр тоту;

- ашпазлык өчендә куллану өчен дәмдә һәм аш өчен вакыт тоту;

этичәк, йәрдәмчә һәм йәрдәмчәләрнең, йәрдәмчәләрнең саклау, мәгариф, мәдәният, спорт учреждениеләре территорияләрендә, Пляж территорияләрендә һәм гражданның массакүләм ял итү зоналарында (шул исәптән су янында) йөртәргә;

- кешеләрне коендыру өчен билгеләнгән урыннарда этләрне коендыру;

этләрне исерек хәлдә (үз гамәлләрен контрольде тотма алмаган очракта) йөртәргә;

этләрне озатучысыз йөртәргә һәм аларны күзәтсез калдырырга;

10.3 пункты буенча, куркыныч чыганагы булган этләрнең йөрүенә ышанырга. чын КАГЫЙДӨЛӨР, 14 яшькә кадәргә балалар.

хайваннарға карата мәрхәмәтсез мөгамәлә пропагандасы.

18. йөрткүчәр жәмгыятьләр һәм клубларның хокуклары һәм бурычлары

18.1. Хайваннарны яратучылар жәмгыятьләре һәм клублары, хайваннарны яклау жәмгыятьләре хокуклары:

18.1.1. Жирле үзидарә органнары бүлөп биргән урыннарда хайваннарны йөртү өчен мөйданчыклар төзү һәм жиһазландыру;

18.1.2. Хайваннарны яратучылар жәмгыятьләре һәм клублары: әгъзалары тарафыннан билгеләнгән санитар-гигиена һәм ветеринария кагыйдәләренең үтөлешенә жәмәгать контролен гамәлгә ашыру;

18.1.3. Хайваннарны вакцинацияләүдә дәүләт ветеринария күзәтчеләгә органнарына ярдәм күрсәтергә.

18.2. Хайваннарны яратучылар жәмгыятьләре һәм клублары:

18.2.1. Бу Кагыйдәләрнең таләпләрен үтәү һәм үтәү;

18.2.2. Хайваннар үрчәтүне планлаштырыгыз

18.2.3. Хайваннар үрчәтүдә хайваннарның тоту кагыйдәләрен үтәүне пропагандалау;

19. Әлеге кагыйдөлөрне үтөлешен контрольде тоту

19.1. Әлеге кагыйдөлөрнен үтөлешен контрольде тоту полициянең участок векаләтлесе, Хайваннар авыруларыча каршы көрәш буенча өлкә станциясенә ветеринария структура бүлекчәсе, векаләтле орган тарафыннан башкарыла.

19.2. Полициянең участок векаләтлесе:

- гражданның, юридик затларның, шәхси эшмәкәрләрнең, вазифаи затларның "Яңа Кармәт авыл җирлеге" муниципаль берәмлеге территориясендә хайваннарны тотуның әлеге кагыйдөләрен үтәве.

19.3. Векаләтле органга түбәндәге функцияләр йөкләнә:

физик затларда (һәм үз токым исәп-хисабы булмаган юридик затларда) тоту хайваннарны исәпке алу системасын булдыру;

- караучысыз хайваннарны тотуны оештыру;

- хайваннарны тотуның әлеге кагыйдөләрен үтәүне контрольде тоту.

19.4. Яңа Кармәт авыл җирлеге муниципаль берәмлеге Хакимиятенә түбәндәге функцияләр йөкләнә:

авыл хужалыгы хайваннарын көтү һәм этләрне йөртү өчен территорияләре билгеләү;

авыл хужалыгы йорт хайваннарын тоту рөхсәт ителгән территорияләре исемлеген һәм этләрне дәүләт санитар-эпидемиологик күзәтчелеген гамәлгә ашыручы органнар белән килештерү белән йөртү майданчыклары исемлеген билгеләү;

кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеге өлкәсендә күзәтчелек буенча Федераль хезмәт, ветеринария хезмәте һәм дәүләт ветеринария инспекциясе белән үзара хезмәттешлекне гамәлгә ашыру;

халык һәм хайван хужалары белән мөгърифәтчелек эшчәнлеге алып бару.

20. Бу кагыйдөләрне бозган өчен җаваплылык

20.1. Хайван хужалары теркәлмәгән хайваннарны тоту, шулай ук хайваннарны теркәү срокларын бозу һәм Гамәлдәге закон нигезендә аңа караган хайваннарга, юридик яки физик затларга, гражданның китерелгән зыян өчен җаваплы.

Конфликтлы ситуацияләрдә хайваннарны урнаштыру мәсьәләсе гамәлдәге законнарда билгеләнгән тәртиптә хәл ителергә тиеш.

20.2. Юридик затлар, шәхси эшмәкәрләр, вазифаи затлар һәм гражданның административ хокук бозулар турында Татарстан Республикасы кодексына, башка гамәлдәге законнарда ярашлы рәвештә «Яңа Кармәт авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге хужалары, авыл хужалыгы һәм аңа каршы тоту кагыйдөләрен бозган өчен җаваплы.

20.3. Административ җаваплылык чараларын куллану хокук бозучыны гамәлдәге закон нигезендә китерелгән матди зыянын каплау бурычыннан азат итми, шулай ук хокук бозуны бетерә.

20.4. Әлеге кагыйдөләрне бозуда гаепле булган кешеләр гражданның хокукый һәм (яки) административ җаваплылык тоталар. Гражданның хокукый җаваплылык РФ Гражданның кодексына һәм РФнең башка гамәлдәге законнарына ярашлы рәвештә башлана. Гражданның хокукый китерелгән зыянын яки милеккә китерелгән зыянын хайван хужасы закон нигезендә каплай.

21. Соңгы нигезләмәләр

Әлеге Кагыйдөләр белән җайга салынмаган «Яңа Кармәт авыл җирлеге» муниципаль берәмлеге территориясендә хайваннарны тоту кагыйдөләренә кагып калган хужаларга һәм авыл хужалыгы хуҗалыгының хел ителә.